

Ihmisyteen ei tarvita puhetta

Euroopan puheterapiapäivä 6.3. nostaa esiin puhevammaiset ihmiset

Ajatus puhumattomuudesta on hämmentävä meille puhuville ihmisille. Olemme tottuneet ilmaisemaan itseämme kielellisesti rikkaalla tavalla. Samalle asialle on olemassa monta nimeä ja murteen muotoa.

Suomessa on noin 65 000 ihmistä, joilla on eriasteisia puhe- ja kommunikaatiovaikeuksia ja heistä noin 30 000 tarvitsee puhetta korvaavia apuvälineitä. Euroopan puheterapiapäivän tarkoituksena on lisätä tietoisuutta erilaisista kommunikoinnin häiriöistä ja niiden kuntouttamisesta puheterapian keinoin.

Puhevammaiset ihmiset voivat olla lapsia, aikuisia tai vanhuksia. Joillain heistä ei ole lainkaan kokemusta puheella viestimisestä ja joku on menettänyt puhekykynsä aivoverenkiertohäiriön tai muistisairauden seurauksena. Yhdellä on laaja ystäväverkosto, kun toisella elämään kuuluu vain muutama tuttu. Jokainen puhevammaisen ihminen tarvitsee oman näköistään kuntoutusta, joka suunnitellaan yhdessä hänen, hänen lähi-ihmistensä ja puheterapeutin kanssa. Kuntoutuksen tavoitteena voi olla myös puheen motorinen harjoittelu. Puheterapeutin ensisijainen tehtävä on kuitenkin edesauttaa puhevammaisen ihmisen mahdollisuutta osallistua ja toimia aktiivisesti omassa arjessaan.

Jotta puhevammaisen ihminen voi osallistua keskusteluun, tarvitaan aina vuorovaikutuskumppania, joka on läsnä, antaa tilaa, vastaa aloitteisiin, muuntaa tarvittaessa tapaansa viestiä ja pitää huolta yhteisymmärryksestä.

Osaavan kumppanin lisäksi puhevammaisen ihminen saattaa tarvita kommunikoinnin apuvälineen, jonka tarkoitus on korvata puhetta. Nämä apuvälineet voivat olla esimerkiksi paperisia kansioita tai digitaalisia kommunikointisovelluksia. Paperiset kansiot toimivat niin, että puhevammaisen ihminen osoittaa merkkiä ja puhuva ihminen lukee ääneen merkin päällä olevan tekstin. Digitaalisissa sovelluksissa merkkiruutuja klikkaamalla puhesynteesi sanoo kirjaimen, sanan tai lauseen.

Kommunikoinnin apuvälineellä käyty keskustelu voi olla hitaudestaan huolimatta sujuvaa. Puhevammaisen ja puhuvan ihmisen välisessä keskustelussa, molemmat keskustelijat voivat viedä keskustelua eteenpäin tasaveroisina vuorovaikutuskumppaneina. Samalla tavoin kuin puhuvien ihmisten keskustelut, kommunikoinnin apuvälineellä käydyt keskustelut voivat olla tarkasti yhteensovitettuja ja onnistuneita vuorovaikutustilanteita. Nämä teemat ovat nousseet esiin Irina Savolaisen tekeillä olevassa väitöskirjatutkimuksessa, jossa hän tutkii kouluikäisten puhevammaisten lasten ja nuorten käymiä arkisia keskusteluja kavereiden, äitien ja puheterapeuttien kanssa. Tutkimusta rahoittaa Koneen säätiö.

Irina Savolainen
Logopedian tohtorikoulutettava
Helsingin Yliopisto
irina.savolainen@helsinki.fi
050 564 8543 #rohkeatekijä

Heta Piirto
toiminnanjohtaja
Suomen Puheterapeuttiliitto ry
heta.piiirto@puheterapeuttiliitto.fi
040 595 5024